

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ КАФЕДРА ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Назва навчальної дисципліни	Психологічні основи комунікації в організації Psychological bases of communication in the organization
Науково-педагогічний працівник (-ки)	Спринчук Світлана
Профайл викладача (-ів)	Спринчук Світлана
Контактний тел.	044-520-08-89
Е-mail:	k015@naiau.kiev.ua
Сторінка навчальної дисципліни на офіційному вебпорталі НАВС	https://www.naiu.kiev.ua/zagalnoakademichni-kafedri/kafedra-yuridichnoyi-psihologiyi/navchalno-metodichna-robota/perelik-disciplin.html
Консультації	Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри юридичної психології, які безпосередньо проводять заняття згідно з графіком.

1. Коротка анотація до навчальної дисципліни.

Програму навчальної дисципліни «Психологічні основи комунікації в організації» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ступеню вищої освіти «Магістр» спеціальності «Психологія» (053).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система наукових знань про теоретико-методологічні підходи до вивчення особливостей спільної діяльності людей в організації, ролі та місця психологічних аспектів комунікації у ній.

Міждисциплінарні зв'язки: «Теоретичні та методологічні засади організаційної психології», «Психологія конфліктів в організаціях», «Психологія мотивації персонала», «Психологія професійної діяльності», «Психологія управління персоналом».

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Поняття комунікації та її основні характеристики.
2. Вербальна і невербальна комунікація.
3. Комунікативні бар'єри та їх подолання.

2. Мета та цілі навчальної дисципліни.

Метою дисципліни «Психологічні основи комунікації в організації» є:

- засвоєння загальних понять і психологічних закономірностей комунікації в організації;

- оволодіння навичками ефективної комунікації в організації;

- створення теоретичного підґрунтя для поглибленого вивчення проблематики комунікації в організації та використання набутих знань на практиці.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологічні основи комунікації в організації» є:

- засвоєння здобувачами вищої освіти основних понять з навчальної дисципліни;

- отримання здобувачами вищої освіти навичок застосування знань з основ комунікації в організації для об'єктивного аналізу психічних явищ;

- формування у здобувачів вищої освіти наукового світогляду.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин/ 3 кредити ECTS.

Мова навчання: українська мова.

3. Формат навчальної дисципліни: Заочний

4. Результати навчання.

Програмні компетентності (інтегральні, загальні та фахові) відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти:

знати:

- зміст основних категорій навчальної дисципліни ;

- психологічні закономірності комунікації в організації;

- основні психологічні умови та закономірності розвитку ефективності комунікації;

- актуальні проблеми комунікації в організації;

- особливості взаємодії індивідів в умовах організації;

- завдання, які вирішуються в організації шляхом використання вертикальних та горизонтальних потоків інформації;

- особливості різноманітних комунікативних бар'єрів.

вміти:

- самостійно активізувати власну пізнавальну діяльність в процесі оволодіння знань з навчальної дисципліни;

- користуватись адекватними прийомами і методами для якісного засвоєння знань;

- організовувати творчий пошук шляхів вирішення проблемних ситуацій в межах навчальної дисципліни;

- реалізовувати теоретичні знання на практиці; планувати і організовувати самостійну роботу над першоджерелами;

- пояснити специфіку основних елементів комунікативного процесу;

- виявляти фактори, які впливають на ефективність комунікації в організації;

- розрізняти стилі усної комунікації;

- застосовувати різні способи подолання комунікативних бар'єрів;

<p>Тема 1. Поняття комунікації та її основні характеристики.</p> <p>Тема 2. Вербальна і невербальна комунікація.</p> <p>Тема 3. Комунікативні бар'єри та їх подолання.</p>	Лекції, семінарські, практичні заняття. самостійна робота	Ноутбук, проектор	Ресурси в інтернеті, література	<p>Навчання впродовж життя</p> <p>якісні освітні послуги; справедливе та об'єктивне</p> <p>виконувати вимоги освітньої програми поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм тощо</p>	Розглянути, вивчити питання тем, аналізувати, готувати реферати, доповіді		
--	---	-------------------	---------------------------------	--	---	--	--

11. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<i>участь в роботі впродовж семестру/залік - 60/40</i>
Вимоги до письмової роботи (за умови наявності)	<i>вибір тематики відбувається під час занять.</i>
Семінарські заняття	<i>під час проведення семінарів здобувачі працюють у такому форматі, а саме: аналізує, розглядає, систематизує отриманні знання....</i>
Умови допуску до підсумкового контролю	<i>за умови виконання визначеного науково-педагогічним працівником обсягу.</i>

ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРОВЕДЕННЯ семінарських, практичних, самостійних занять.

Тема 1. Поняття комунікації та її основні характеристики.

З навчальної дисципліни: Психологічні основи комунікації в організації.

Категорія : здобувачі освітнього ступеня магістра спеціальність «Психологія».

Навчальна мета: формування поняттєво-категорійного апарату в межах теми, а також систематизованих стійких знань здобувачів вищої освіти про поняття комунікації та її основні характеристики.

Розвиваюча мета: включити аудиторію у процес спільного осмислення освітньої проблематики, стимулювання їх пізнавальну активність до самостійного усвідомлення одержаних висновків.

Виховна мета: визначення перспектив застосування психологічних знань в професійній діяльності.

Навчальне обладнання, ТЗН: мультимедійний комплекс (комп'ютер, проектор)

Наочні засоби: презентація

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: «Теоретичні та методологічні засади організаційної психології», «Психологія конфліктів в організаціях», «Психологія мотивації персонала», «Психологія професійної діяльності», «Психологія управління персоналом».

Навчальні питання:

Семинарське заняття – 2 год.

1. Основні елементи комунікаційного процесу.
2. Напрямки потоків інформації в організації.
3. Формальні і неформальні канали комунікацій.
4. Функції комунікацій в організації.
5. Інформаційні технології і комунікації в організації.

Рекомендована література

Основна

1. Джуэл Л. Индустриально – организационная психология. Учебник для вузов – СПб.: Питер, 2001.
2. Журавлев П. В. Менеджмент персонала: Учебное пособие / П. В. Журавлев. – М.: Издательство «Экзамен», 2004.
3. Занковский А.Н. Организационная психология: Учебное пособие для вузов. М.: Флинта, 2002. – 648 с.
4. Зельдович Б.З. Основы организационного поведения: Учеб. пособие. — М.: Экзамен, 2006. — 350 с.
5. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В. Психологія спілкування : навчальний посібник. –Х. : НФаУ, 2011. – 132 с.
6. Карамушка Л. М. Психологія управління: Навч. посібник. – К.: Міленіум. 2003.
7. Кишкель Е. Н. Управленческая психология: Учебник для студ. сред. спец. учеб. заведений, обучающихся по экон. спец. и менеджменту. — М. : Высшая школа, 2002.
8. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління: Посібник. – К.: Академвидав, 2003.
9. Организационная психология / под ред. Г. В. Суходольского. – Харьков : Издательство : Гуманитарный Центр, 2004. – 456 с.
10. Организационная психология [Текст]: хрестоматия / сост. Л.В. Винокуров, И.И. Скриник. – СПб.: Питер, 2001.
11. Организационная психология: Учеб. пособие / Е.Н. Викентьева, Т.П. Емельянова, И.В. Землянская, Е.Д. Короткина, И.Г. Сизова; Под. ред. Т.П. Емельяновой. – Тверь: Твер. гос. ун-т, 2004. – 203 с.

12. Организационное поведение [Текст]: учеб. для вузов / под ред. Г.Р. Латфуллина, О.Н. Громовой. – СПб.: Питер, 2006.
13. Почебут Л.Г., Чикер В.А. Организационная социальная психология: Учеб. пособие. — СПб., 2000. — 298 с.
14. Райгородский Д.Я. Организационное поведение: Хрестоматия. М.: Бахрах-М, 2006. — 752 с.
15. Хміль Ф. І. Управління персоналом: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К. Академвидав, 2006.
16. Щёкин Г. В. Организация и психология управления персоналом: Учеб.-метод, пособие. - К.: МАУП, 2002.

Додаткова

17. Бебик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рилейшнз / Міжрегіональна академія управління персоналом. - К.: МАУП, 2005.
18. Гибсон, Дж. Л. Организации: поведение, структура, процессы / Дж. Л. Гибсон, Д. М. Иванцевич, Д. Х. Доннелли-мл. — М. : ИНФРА-М, 2000.
19. Дафт Р. Менеджмент. 6-е изд. / Пер. с англ. – СПб.: Питер, 2006.
20. Занковский, А. Н. Организационная психология / А. Н. Занковский. — М. : Форум, 2009.
21. Роббинз, С. П. Основы организационного поведения / С. П. Роббинз. — М. : Вильямс, 2006.
22. Робинс С. П., Коултер М. Менеджмент. 6-е изд. / Пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2004.
23. Спивак В.А. Корпоративная культура [Текст] / В.А. Спивак. – СПб.: Питер, 2001.
24. Шейн Э. Организационная культура и лидерство [Текст] / Э. Шейн. – СПб.: Питер, 2002.

Тема 2. Вербальна і невербальна комунікація.

З навчальної дисципліни: Психологічні основи комунікації в організації.

Категорія : здобувачі освітнього ступеня магістра, спеціальність «Психологія».

Навчальна мета: формування поняттєво-категорійного апарату в межах теми, а також систематизованих стійких знань здобувачів вищої освіти про вербальну і невербальну комунікацію.

Розвиваюча мета: включити аудиторію у процес спільного осмислення освітньої проблематики, стимулювання їх пізнавальну активність до самостійного усвідомлення одержаних висновків.

Виховна мета: визначення перспектив застосування психологічних знань в професійній діяльності.

Навчальне обладнання, ТЗН: мультимедійний комплекс (комп'ютер, проектор)

Наочні засоби: презентація

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: «Теоретичні та методологічні засади організаційної психології», «Психологія конфліктів в організаціях»,

«Психологія мотивації персонала», «Психологія професійної діяльності», «Психологія управління персоналом».

Навчальні питання:

Семінарське заняття – 2 год.

1. Усна і письмова комунікація.
2. Стилї комунікації.
3. Стилї слухання.
4. Характеристики невербальної комунікації.
5. Характеристика вербальної комунікації.

Рекомендована література

Основна

1. Занковський А.Н. Организационная психология: Учебное пособие для вузов. М.: Флинта, 2002. – 648 с.
2. Зельдович Б.З. Основы организационного поведения: Учеб. пособие. — М.: Экзамен, 2006. — 350 с.
3. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В. Психологія спілкування : навчальний посібник. –Х. : НФаУ, 2011. – 132 с.
4. Карамушка Л. М., Коломінський Н. Л., Войнович М. В., Андрос М. Є., Винославська О. В. Основи психолого-управлінського консультування: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Міжрегіональна академія управління персоналом / Людмила Миколаївна Карамушка (ред.). – К. : МАУП, 2002.
5. Кишкель Е. Н. Управленческая психология: Учебник для студ. сред. спец. учеб. заведений, обучающихся по экон. спец. и менеджменту. — М. : Высшая школа, 2002.
6. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління: Посібник. – К.: Академвидав, 2003.
7. Организационная психология / под ред. Г. В. Суходольского. – Харьков : Издательство : Гуманитарный Центр, 2004. – 456 с.
8. Организационная психология [Текст]: хрестоматия / сост. Л.В. Винокуров, И.И. Скриник. – СПб.: Питер, 2001.
9. Организационная психология: Учеб. пособие / Е.Н. Викентьева, Т.П. Емельянова, И.В. Землянская, Е.Д. Короткина, И.Г. Сизова; Под. ред. Т.П. Емельяновой. – Тверь: Твер. гос. ун-т, 2004. – 203 с.
10. Райгородский Д.Я. Организационное поведение: Хрестоматия. М.: Бахрах-М, 2006. — 752 с.

Додаткова

11. Бебик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рилейшнз / Міжрегіональна академія управління персоналом. - К.: МАУП, 2005.
12. Десслер Г. Управление персоналом. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2004.
13. Занковський, А. Н. Организационная психология / А. Н. Занковський. — М. : Форум, 2009.
14. Роббинз, С. П. Основы организационного поведения / С. П. Роббинз. — М. : Вильямс, 2006.

15. Робинс С. П., Коултер М. Менеджмент. 6-е изд. / Пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2004.
16. Пиз Алан и Барбара Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. Эксмо, 2009. – 448 с.
17. Пиз Алан и Барбара Харизма. Искусство успешного общения. Язык телодвижений на работе. Бомбора, 2020. – 256 с.
18. Шейн Э. Организационная культура и лидерство [Текст] / Э. Шейн. – СПб.: Питер, 2002.

Тема 3. Комунікативні бар'єри та їх подолання.

З навчальної дисципліни: Психологічні основи комунікації в організації.

Категорія : здобувачі освітнього ступеня магістра, спеціальність «Психологія».

Навчальна мета: формування поняттєво-категорійного апарату в межах теми, а також систематизованих стійких знань здобувачів вищої освіти про комунікативні бар'єри та їх подолання.

Розвиваюча мета: включити аудиторію у процес спільного осмислення освітньої проблематики, стимулювання їх пізнавальну активність до самостійного усвідомлення одержаних висновків.

Виховна мета: визначення перспектив застосування психологічних знань в професійній діяльності.

Навчальне обладнання, ТЗН: мультимедійний комплекс (комп'ютер, проектор)

Наочні засоби: презентація

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: «Теоретичні та методологічні засади організаційної психології», «Психологія конфліктів в організаціях», «Психологія мотивації персонала», «Психологія професійної діяльності», «Психологія управління персоналом».

Навчальні питання:

Практичне заняття – 2 год.

1. Типи комунікативних бар'єрів та особливості їх подолання.
2. Зв'язок типових для даної організації бар'єрів та організаційної поведінки.
3. Ознаки та протидія маніпуляції.

Рекомендована література

Основна

1. Журавлев П. В. Менеджмент персонала: Учебное пособие / П. В. Журавлев. – М.: Издательство «Экзамен», 2004.
2. Занковский А.Н. Организационная психология: Учебное пособие для вузов. М.: Флинта, 2002. – 648 с.
3. Зельдович Б.З. Основы организационного поведения: Учеб. пособие. — М.: Экзамен, 2006. — 350 с.
4. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В. К 15 Психологія спілкування : навчальний посібник. –Х. : НФаУ, 2011. – 132 с.
5. Карамушка Л. М. Психологія управління: Навч. посібник. – К.:

Міленіум. 2003.

6. Карамушка Л. М., Коломінський Н. Л., Войнович М. В., Андрос М. Є., Винославська О. В. Основи психолого-управлінського консультування: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Міжрегіональна академія управління персоналом / Людмила Миколаївна Карамушка (ред.). – К. : МАУП, 2002.

7. Кишкель Е. Н. Управленческая психология: Учебник для студ. сред. спец. учеб. заведений, обучающихся по экон. спец. и менеджменту. — М. : Высшая школа, 2002.

8. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління: Посібник. – К.: Академвидав, 2003.

9. Организационная психология / под ред. Г. В. Суходольского. — Харьков : Издательство : Гуманитарный Центр, 2004. — 456 с.

10. Организационная психология [Текст]: хрестоматия / сост. Л.В. Винокуров, И.И. Скриник. — СПб.: Питер, 2001.

11. Организационная психология: Учеб. пособие / Е.Н. Викентьева, Т.П. Емельянова, И.В. Землянская, Е.Д. Короткина, И.Г. Сизова; Под. ред. Т.П. Емельяновой. — Тверь: Твер. гос. ун-т, 2004. — 203 с.

12. Организационное поведение [Текст]: учеб. для вузов / под ред. Г.Р. Латфуллина, О.Н. Громовой. — СПб.: Питер, 2006.

13. Почебут Л.Г., Чикер В.А. Организационная социальная психология: Учеб. пособие. — СПб., 2000. — 298 с.

14. Райгородский Д.Я. Организационное поведение: Хрестоматия. М.: Бахрах-М, 2006. — 752 с.

15. Хміль Ф. І. Управління персоналом: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К. Академвидав, 2006.

16. Щёкин Г. В. Организация и психология управления персоналом: Учеб.-метод. пособие. - К.: МАУП, 2002.

Додаткова

17. Батаршев А.В. Психодиагностика в управлении: практическое руководство [Текст]: учеб.-практ. пособие / А.В. Батаршев. — М.: Дело, 2005.

18. Верещагина Л. А., Карелина И. М. Психология потребностей и мотивация персонала / Л. А. Верещагина, И. М. Карелина. — Х. : Изд-во Гуманитарный центр, 2002. — 152 с.

19. Гибсон, Дж. Л. Организации: поведение, структура, процессы / Дж. Л. Гибсон, Д. М. Иванцевич, Д. Х. Доннелли-мл. — М. : ИНФРА-М, 2000.

20. Гринберг, Д. Организационное поведение: от теории к практике / Д. Гринберг, Р. Бэйрон. — М. : Вершина, 2004.

21. Дафт Р. Менеджмент. 6-е изд. / Пер. с англ. — СПб.: Питер, 2006.

22. Десслер Г. Управление персоналом. — М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2004.

23. Занковский, А. Н. Организационная психология / А. Н. Занковский. — М. : Форум, 2009.

24. Камерон К.С. Диагностика и изменение организационной культуры [Текст]: пер. с англ. / К.С. Камерон, Р.Э Куин; под ред. И.В. Андреевой. — СПб.: Питер, 2001.

25. Кирхлер Э., Родлер К. Мотивация в организациях. Психология труда и организационная психология. Т. 1. Харьков, 2003. – 144 с.
26. Левченко О. А., Третьяченко В. В. Психологическая культура организаций (психолого-педагогический аспект) / О. А. Левченко, В. В. Третьяченко. – Луганск : изд-во ВНУ им. В. Даля, 2002. – 224 с.
27. Роббинз, С. П. Основы организационного поведения / С. П. Роббинз. — М. : Вильямс, 2006.
28. Робинс С. П., Коултер М. Менеджмент. 6-е изд. / Пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2004.
29. Спивак В.А. Корпоративная культура [Текст] / В.А. Спивак. – СПб.: Питер, 2001.
30. Шейн Э. Организационная культура и лидерство [Текст] / Э. Шейн. – СПб.: Питер, 2002.
31. Ярных В. Управление в условиях кризиса. HR-технологии [Текст] / В. Ярных. – М.; СПб.: Вершина, 2006.

Орієнтовний перелік питань до підсумкового контролю

1. Поняття комунікації та її основні характеристики.
2. Соціально-виробнича інформація.
3. Комунікативна функція менеджменту і комунікативна компетентність.
4. Основні елементи комунікативного процесу.
5. Напрямки потоків інформації в організації.
6. Специфіка вертикальних каналів комунікації.
7. Специфіка горизонтальних каналів комунікації.
8. Формальні (офіційні) канали комунікацій в організації.
9. Неформальні (неофіційні) канали комунікацій в організації.
10. Цілі, реалізації яких служать формальні і неформальні комунікації.
11. Функції комунікацій в організації.
12. Основні характеристики невербальної комунікації.
13. Функції невербальної комунікації.
14. Форми невербальної комунікації.
15. Подібності та відмінності вербальної і невербальної комунікації.
16. Соціально-психологічні чинники ефективної комунікацій в організації.
17. Комунікативні бар'єри та способи їх подолання.
18. Інформаційне забезпечення процесів управління.
19. Вплив нових інформаційних технологій на організаційні комунікації.
20. Особливості перцептивних процесів в комунікації.
21. Комунікативні стилі.
22. Фактори, впливаючі на ефективність комунікацій в організаціях.
23. Стилi слухання.
24. Активне слухання.
25. Комунікативні потреби людей і їх реалізація в рамках організації.
26. Залежність структури комунікації від моделі організаційної поведінки.
27. Види діалогів.
28. Етапи діалогу.

29. Етика в діловій комунікації.
30. Стили та позиції у спілкуванні.
31. Етикетні формули у спілкуванні.
32. Формування першого враження та встановлення психологічного контакту в професійній діяльності.
33. Комунікативні компетенції.
34. Комунікативні умови спілкування.
35. Встановлення психологічного контакту.
36. Психологічний вплив у спілкуванні.
37. Позиції у спілкуванні.
38. Комунікативні процеси в організації.
39. Комунікативна структура групи.
40. Моделі комунікативних мереж.
41. Техніки впливу та переконання.
42. Протистояння впливу.
43. Вербальні техніки.
44. Техніки аргументації.
45. Помилки при використанні питань.
46. Психологічна характеристика спілкування в особливих умовах.
47. Стратегії поведінки в конфліктній ситуації.
48. Алгоритм вирішення конфлікту.
49. Тактики вирішення конфлікту у комунікативній діяльності.
50. Тактика спілкування в особливих умовах.
51. Комунікативні бар'єри в організації.
52. Типи комунікативних бар'єрів та особливості їх подолання.
53. Зв'язок типових для даної організації бар'єрів та організаційної поведінки.
54. Ознаки маніпуляції.
55. Протидія маніпуляції.
56. Комунікативні професійно-важливі якості керівника.
57. Комунікативна компетентність як показник комунікативної спроможності менеджера.
58. Комунікативні мотиви.
59. Комунікативна модель організації.
60. Комунікативна організація сфери управління в організації.

Теми для написання наукових доповідей

- Принципи побудови системи комунікацій на підприємстві.
- Механізми і точність декодування невербальних повідомлень.
- Методики вивчення невербальної комунікації.
- Взаємозв'язок атитюдів, намірів і поведінки.
- Нові підходи до вивчення комунікації в організації.
- Сприймання та розуміння в структурі комунікативного акту.
- Формування комунікативного процесу в організаціях.

- Необіхевіористичний підхід до переконуючої комунікації К. Ховланда.
- Модель соціальної оцінки М. Шерифа та К. Ховланда.
- Вірогіднісна модель аналізу інформації Р. Петті та Дж. Качоппо.
- Евристико-систематична модель Ш. Чейкен.
- Системи невербальної комунікації.
- Проблема кодування одиниць невербальної комунікації.
- Механізми та умови ефективності переконання.
- Шляхи підвищення ефективності комунікативних процесів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1. Пошукова система Google Академія (Google Scholar) - <http://scholar.google.com>